

Kemiska arbetsmiljörisker

Karin Staaf Arbetsmiljöverket

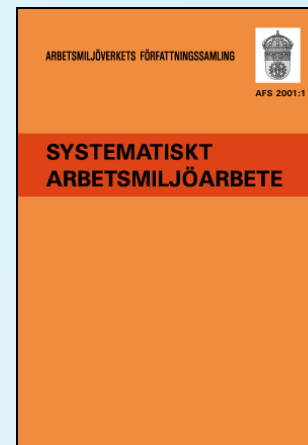
Regler som styr kemiområdet

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Systematiskt arbetsmiljöarbete ger de grundläggande kraven på arbetsmiljöarbetet.

Kemiska arbetsmiljörisker

Kemiska arbetsmiljörisker talar om hur arbetsmiljöarbetet ska göras för att hålla de kemiska riskerna under kontroll.

Flera föreskrifter som ligger under kemiska

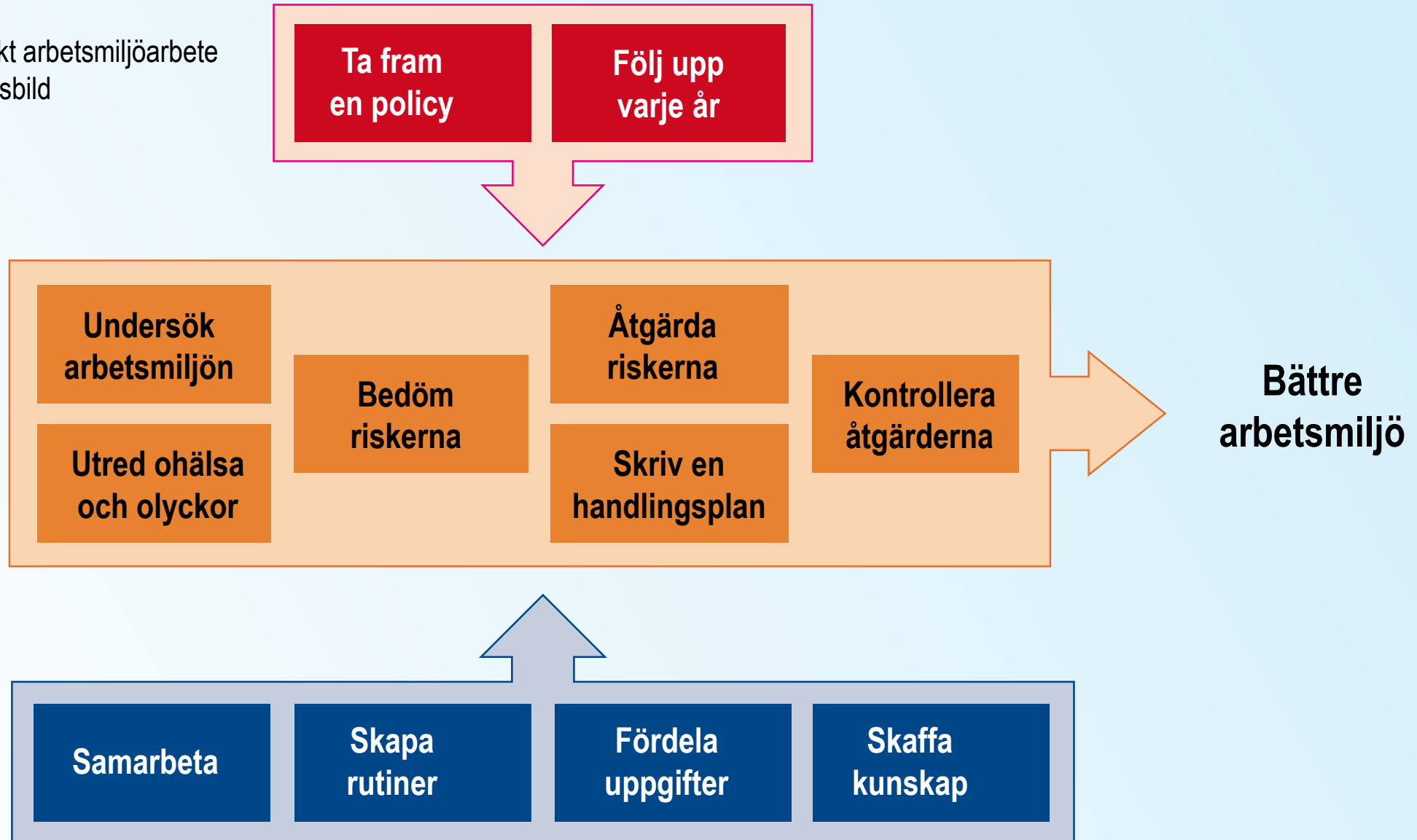
- Hygieniska gränsvärden (2018:1)
- Kvarts
- Blybatterier
- Anestesigaser
- Gaser
- Cytostatika
- Asbest
- Syntetisk oorganiska fibrer
- Bekämpningsmedel

Flera regler berör kemi

- Första hjälpen och krisstöd
- Arbetsplatsens utformning
- Minderåriga
- Användning av personlig skyddsutrustning
- Medicinska kontroller i arbetslivet
- Gravida och ammande arbetstagare

Systematiskt arbetsmiljöarbete
- en processbild

Ansvar

Arbetsgivaren har ansvaret för arbetsmiljöarbetet

- Delegera arbetsmiljöuppgifter – ej ansvar
- Skriftlig delegering

Arbetstagarna har också ansvar

- Iaktta försiktighet så att ohälsa och olycksfall förebyggs.
- Följa Arbetsmiljöverkets föreskrifter och de skyddsinstruktioner som arbetsgivaren beslutat
- Använda den skyddsutrustning som arbetsgivaren tillhandahåller
- Rapportera ohälsa, tillbud och olycksfall till arbetsgivaren

Fördelning av arbetsmiljöuppgifter

Se till att

- det är tydligt vem som ska göra vad i det systematiska arbetsmiljöarbetet, och
- de som har fått uppgifter också har befogenheter och de resurser som behövs för att utföra sina uppgifter.

Uppgiftsfördelning	arbetsmiljöarbetet fördelas på bestämda personer eller befattningar.
Befogenheter	innebär rätten att fatta beslut och vidta åtgärder
Resurser	kan vara ekonomiska medel, tillgång till personal, utrustning, lokaler, tid och kompetens.

Arbeta med arbetsmiljön

Systematiskt arbetsmiljöarbete, SAM

Tips och vägledning till ditt
arbetsmiljöarbete

Komma igång med arbetsmiljöarbetet

Ledningssystem

Dolda faror på arbetsplatsen

Lyssna

Komma igång med arbetsmiljöarbetet

Att arbetsmiljön är viktig skriver nog alla under på. Men hur skapar man en bra miljö där människor trivs, presterar bra och håller sig friska? Det är faktiskt inte så svårt som man kan tro.

Kemisk riskkälla – något som kan medföra ohälsa eller olycksfall där orsaken är ”kemisk”

Kemisk produkt med farliga egenskaper
(även tillfällig egenskap som temperatur)

Farlig kemisk produkt (CLP)
Kosmetisk produkt
Läkemedel, livsmedel, foder
Avfallskemikalier

Andra produkter och material

Plantor med bekämpningsmedel
Impregnerat virke

Ämne som bildats

Slipdamm
Avgaser, rök
Syrefattig atmosfär
Gas från kemisk reaktion

Kemiska riskkällor i skolan

Kemisalen

Lacker

Limmer

Biologisalen

Slöjd

Städkemikalier

Teknisk verkstad

Frisör

Svetsrök

Friska arbetsplatser hanterar farliga ämnen på ett säkert sätt

Europeiska arbetsmiljökampanjen 2018/2019

Fokus för Arbetsmiljöverkets tillsynskampanj 2018/2019

- Höja medvetenheten om kemiska risker

Kontrollera att arbetsgivaren

- Förebygger genom att ta bort eller begränsa kemiska risker
- Informerar om kemiska risker så att alla förstår

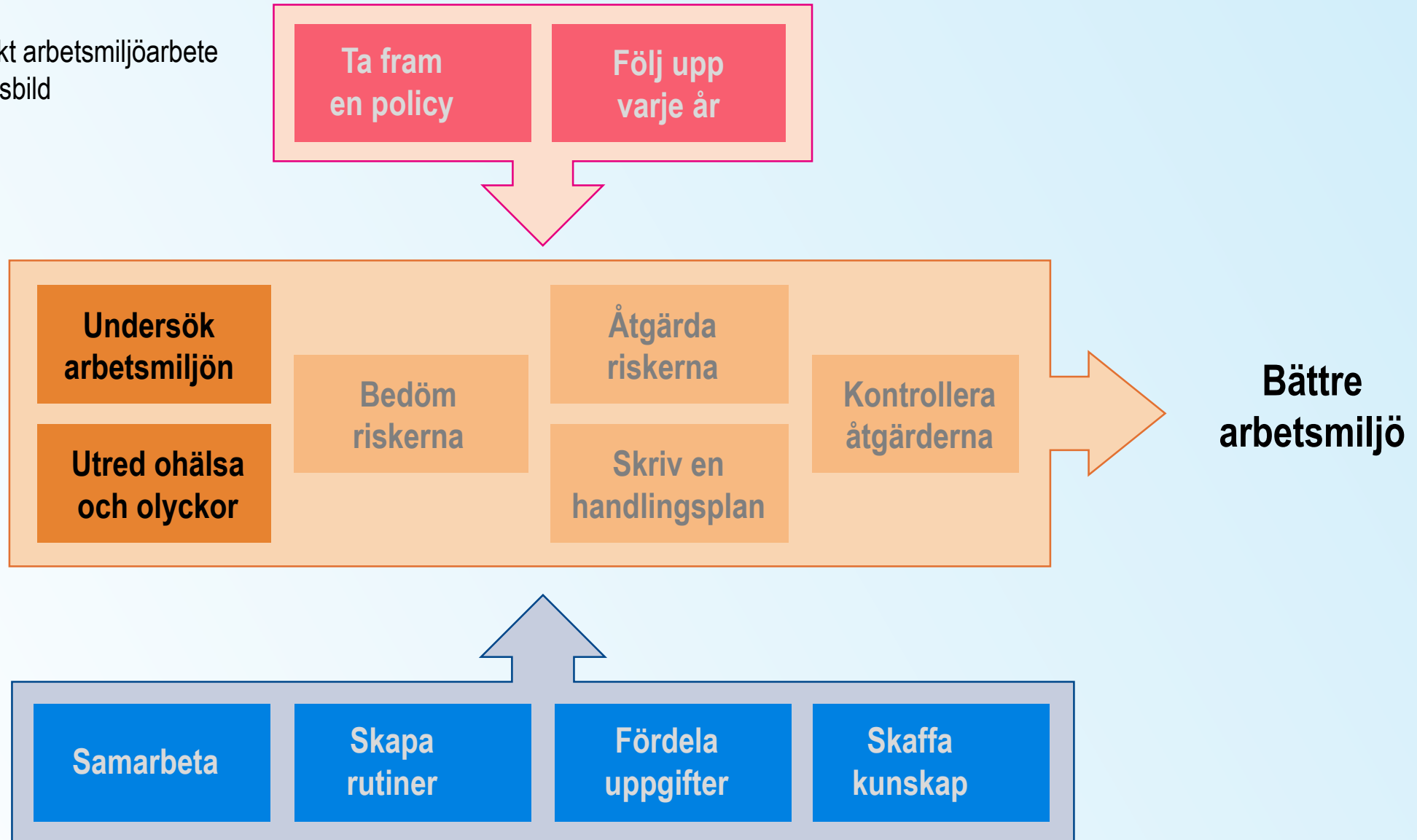
Föreskriften Kemiska arbetsmiljörisker beskriver vad som ska ingå i det systematiska arbetsmiljöarbetet om kemiska risker.

Hur hanterar man kemiska risker?

Arbetsgivaren ska i sitt arbetsmiljöarbete

- Förteckna alla kemiska riskkällor
- Riskbedöma de kemiska riskerna
- Förebygga med åtgärder
- Informera om riskerna

Systematiskt arbetsmiljöarbete
- en processbild

Förteckning

- Namn
- Farlighet
- Var
- Hygieniskt gränsvärde
- Andra regler
- Datum

Underlag för riskbedömning

- Förteckning över de kemiska riskkällor som hanteras
- Säkerhetsdatablad
- Rapporterade tillbud, besvär och olycksfall
- Yrkeshygieniska mätningar
- Hälsoundersökningar

Säkerhetsdatablad

Alltid uppbyggt i 16 punkter med samma struktur

1. Namnet på ämnet/beredningen och företag
- 2. Farliga egenskaper**
3. Sammansättning/information om beståndsdelar
- 4. Åtgärder vid första hjälpen**
5. Brandbekämpningsåtgärder
- 6. Åtgärder vid oavsiktliga utsläpp**
7. Hantering och lagring
- 8. Begränsning av exponeringen/ personligt skydd**
9. Fysikaliska och kemiska egenskaper
10. Stabilitet och reaktivitet
11. Toxikologisk information
12. Ekologisk information
- 13. Avfallshantering**
14. Transportinformation
15. Gällande föreskrifter
16. Annan information

Hur läser jag ett säkerhetsdatablad?

2.2 Märkningsuppgifter

Märkning (CLP)

Signalord

Fara

Faroangivelser

H225

Mycket brandfarlig vätska och ånga.

H319

Orsakar allvarlig ögonirritation.

H336

Kan göra att man blir dåsig eller omtöcknad.

EUH066

Upprepad kontakt kan ge torr hud eller hudsprickor.

Säkerhetshänvisningar

P210

Får inte utsättas för värme/gnistor/öppen låga/ heta ytor. - Rökning förbjuden.

P243

Vidta åtgärder mot statisk elektricitet.

P305+P351+P338

VID KONTAKT MED ÖGONEN: Skölj försiktigt med vatten i flera minuter. Ta ur eventuella kontaktlinser om det går lätt. Fortsätt att skölja.

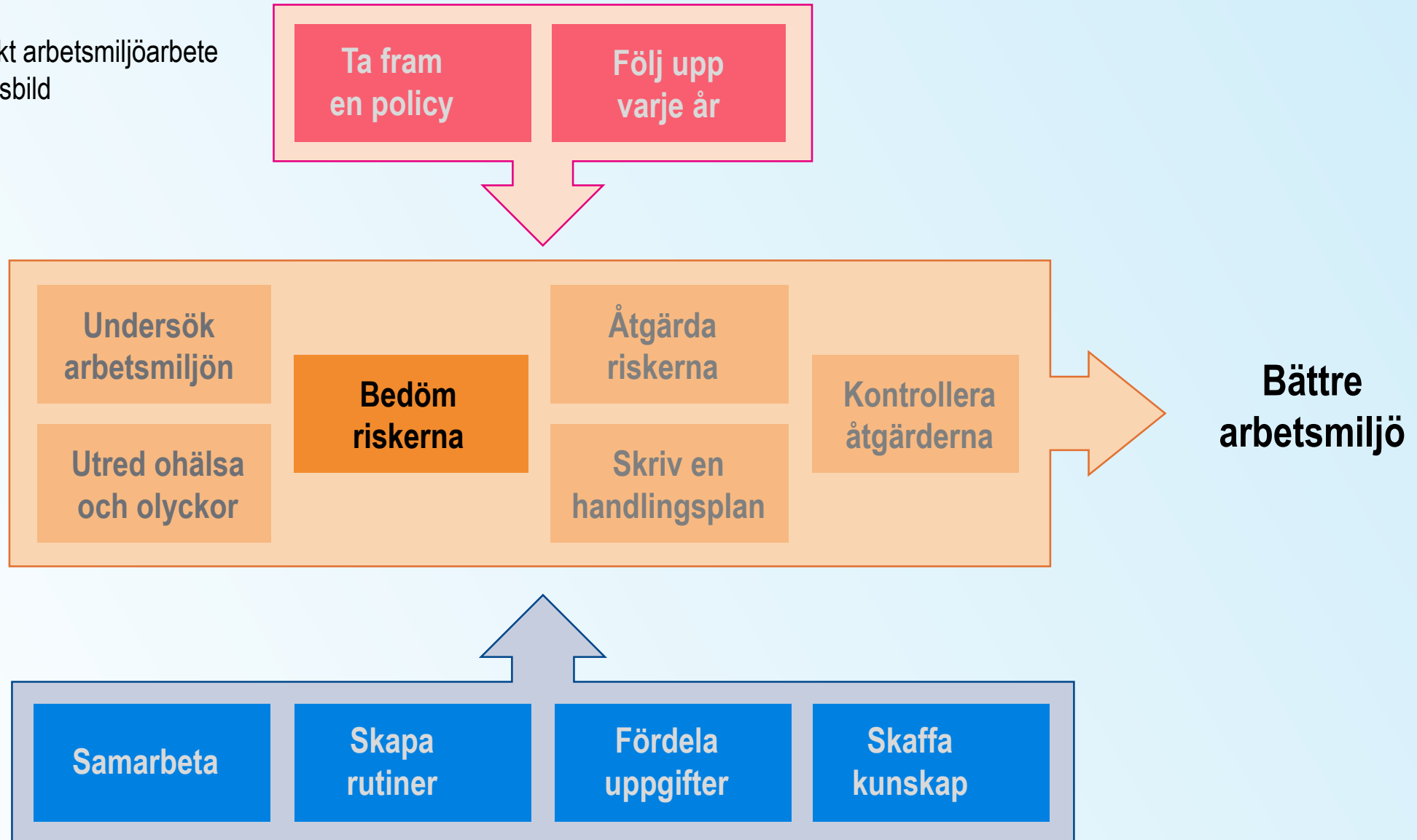
P403+P235

Förvaras på väl ventilerad plats. Förvaras svalt.

P405

Förvaras inlåst.

Systematiskt arbetsmiljöarbete
- en processbild

Riskbedöma

- Exponeringsvägar
- Brand och explosion
- Antändningsbar luftblandning
- Syrefattig miljö

Ta hänsyn till vid riskbedömning

- Farliga egenskaper
- Hanteringen
- Dos
- Konsekvens vid exponering
- Reaktioner med andra ämnen
- Samverkande effekter med andra ämnen och andra arbetsmiljörisker

Exponering -inandning

Finns luftföroreningar ska dessa vara godtagbar jämfört med hygieniska gränsvärdet.

Hygieniska gränsvärden AFS 2018:1

- **Hygieniskt gränsvärde** **HGV**
- **Nivågränsvärde** **NGV**
 - Hygieniskt gränsvärde för exponering under en arbetsdag
- **Korttidsgränsvärde** **KGV Bindande eller vägledande**
 - Hygieniskt gränsvärde för exponering under en referensperiod av 15 minuter eller någon annan period för vissa ämnen (framgår av bilaga 1 AFS 2018:1)

Riskbedömning

Aktuell riskbedömningen ska vara tillgänglig dvs alla ska kunna ta del av den. Vi ställer inte krav på vilket sätt ni ser till att den är tillgänglig.

Vi ställer inte krav på att gamla riskbedömningar ska sparas. Men kan finnas tillfällen när det är bra att spara gamla riskbedömningar.

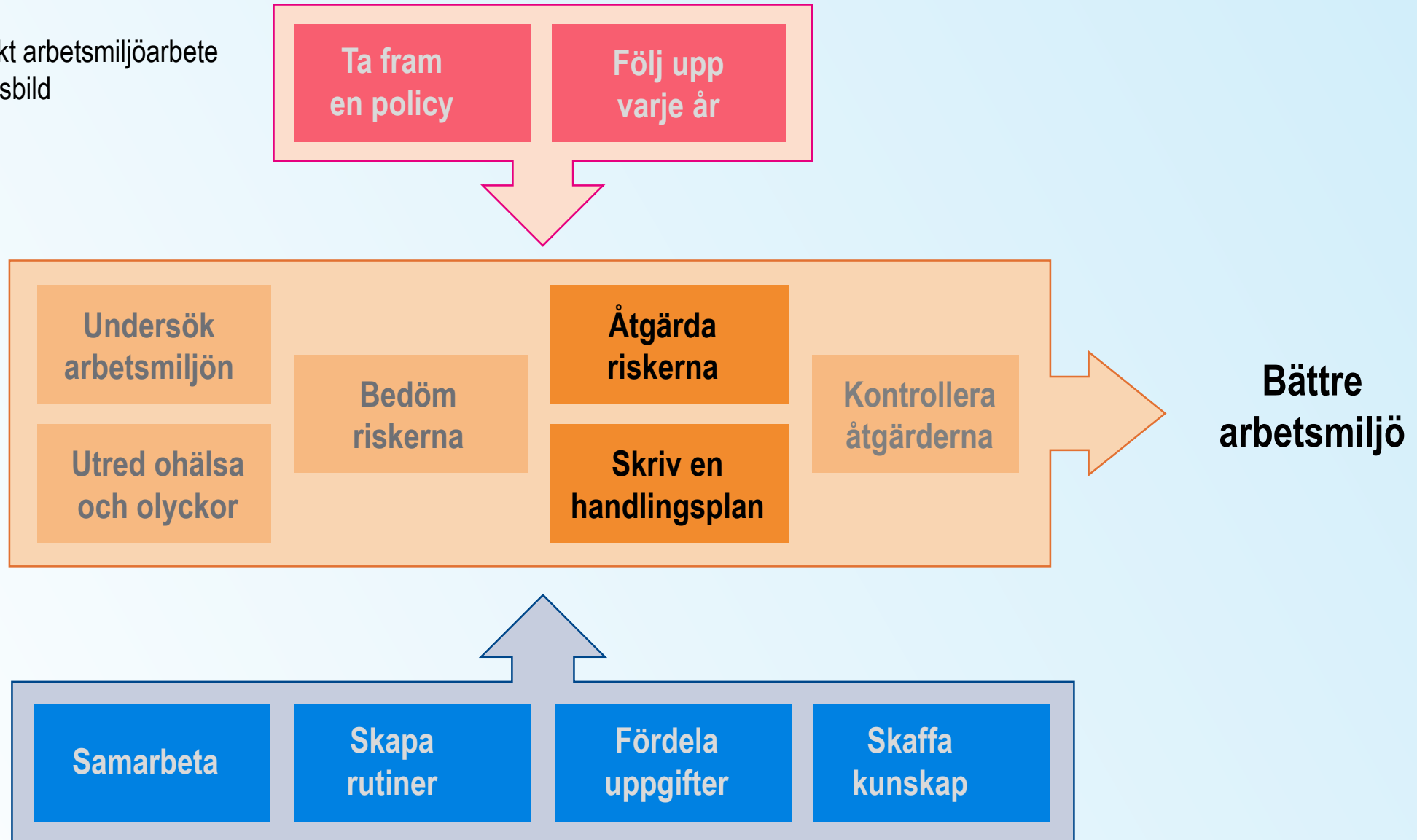
Generella riskbedömningar??

Riskbedömning ämne/ämne eller för olika moment??

Dokumentera riskbedömningen och beslutade åtgärder

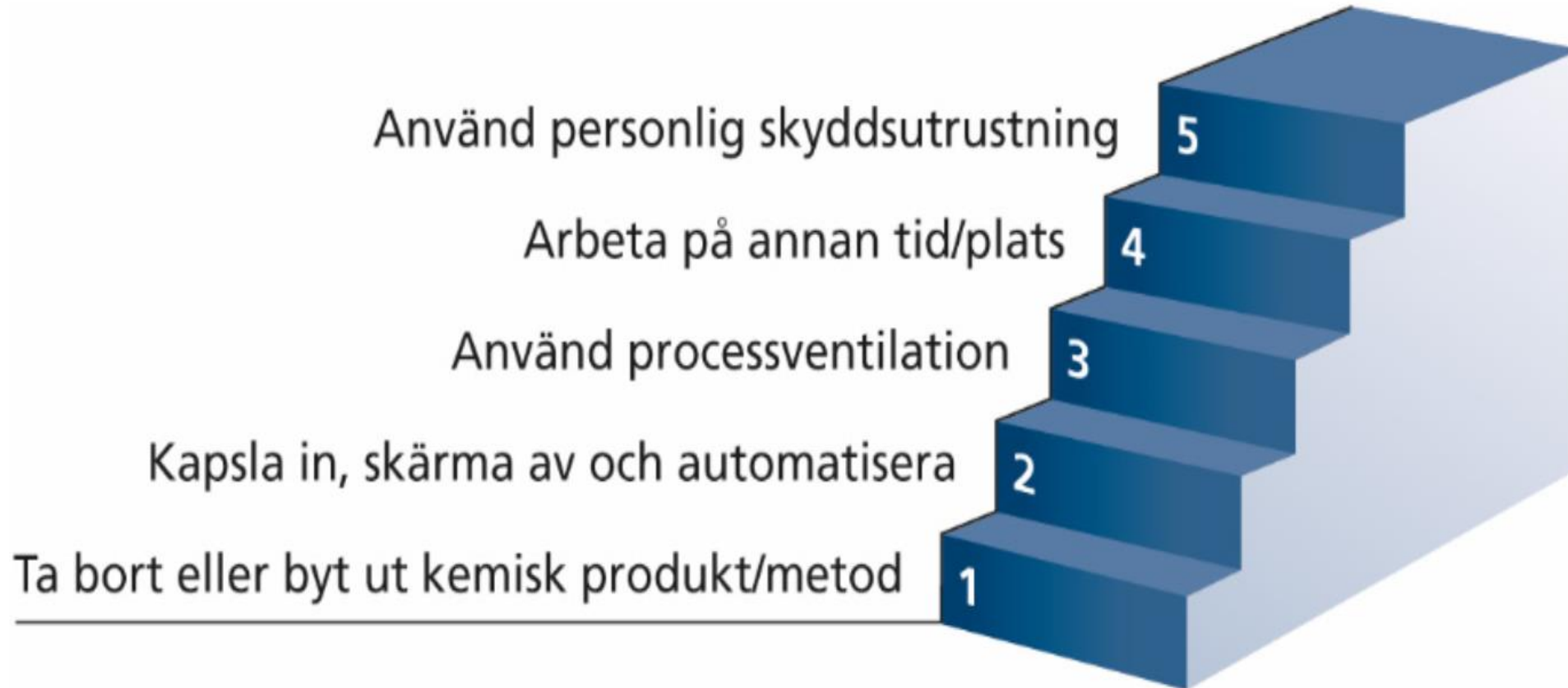
- Riskbedömningens resultat
- Beslutade riskbegränsande åtgärder
- Personer som deltagit i bedömningen
- Datum
- Ansvarig

Systematiskt arbetsmiljöarbete
- en processbild

Prioritering av åtgärder

Åtgärdstrappan

Personlig skyddsutrustning

- Gemensamma skyddsåtgärder skall prioriteras
- Personlig skyddsutrustning är sistahandsvalet
- Arbetsgivaren tillhandahåller
- Arbetstagaren är skyldig att använda anvisad personlig skyddsutrustning.

Viktigt att tänka på vid val av kemikalieskyddshandske

- Inget enskilt material skyddar mot alla kemikalier
- Information i säkerhetsdatabladet
- Alla material påverkas av solljus, luft och temperatur

Hur läser jag ett säkerhetsdatablad?

8.2 Begränsning av exponeringen

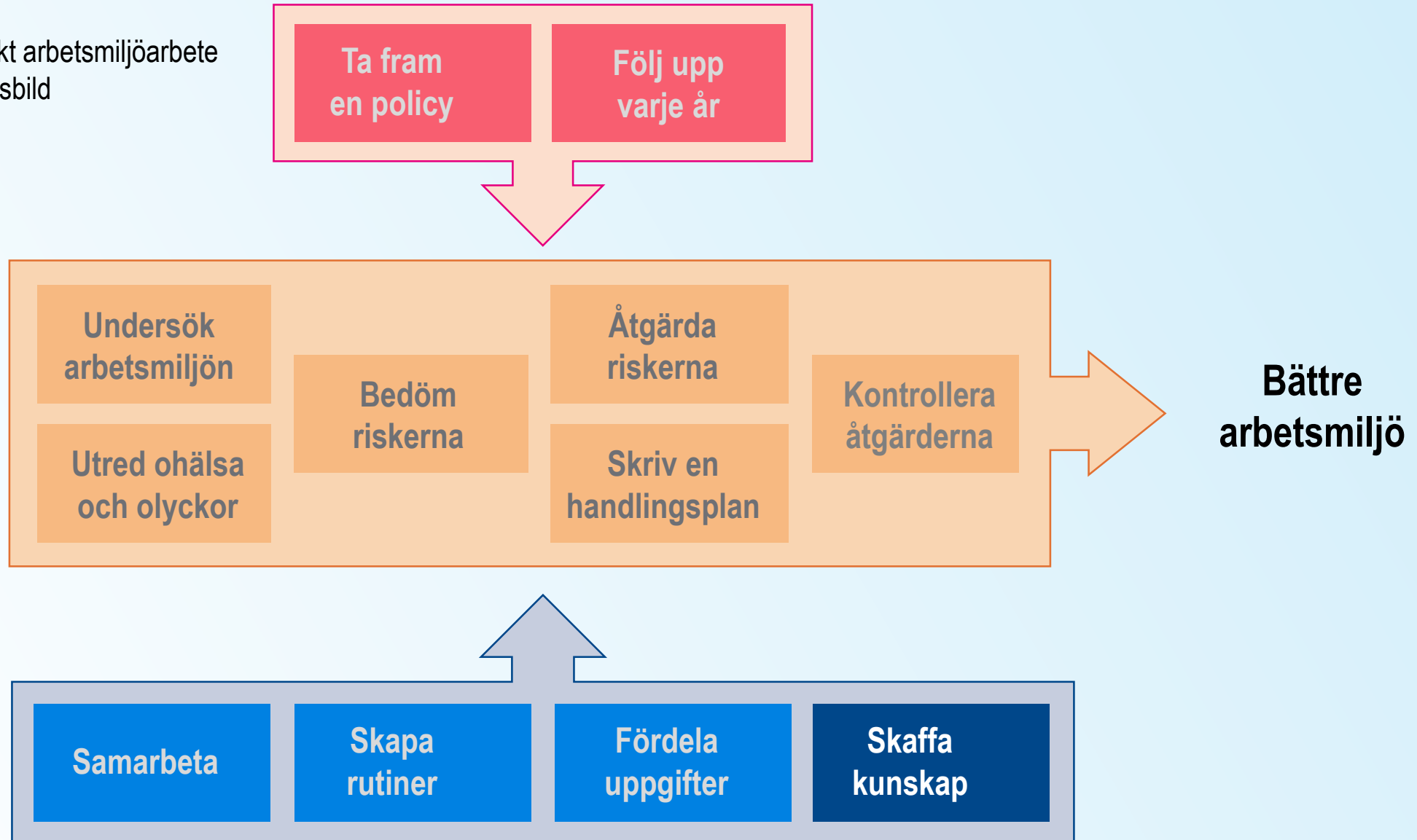
Explosionsskydd är nödvändigt. Sörj för god ventilation och/eller punktutsug på arbetsplats.

Begränsning av exponeringen på arbetsplatsen

All information om relevanta exponeringsscenarier inklusive användningsförhållanden och riskhanteringsåtgärder finns listad i "Annex II: arbetarens exponering och riksbedömning".

- Andningsskydd: Vid kortvarig exponering eller vid olycka: filter typ AX (EN 371).
Tillhandahåll bärbar andningsapparat för nödfall.
- Skyddshandskar: Skyddshandskar i överensstämmelse med EN 374.
Handskmaterial: Butylgummi - Tjocklek $\geq 0,5$ mm.
Genombrottstid: >480 min.
Tillverkarens uppgifter om skyddshandskarnas porositet och genombrottstider skall beaktas.
- Skyddsglasögon: Tättslutande skyddsglasögon i överensstämmelse med EN 166.
- Skyddskläder: Bär skyddsklädsel som är beständig mot lösningsmedel.
Rekommendation: Eldskyddsklädsel, antistatisk.
säkerhetsskor i överensstämmelse med EN 345-347.
- Skydds- och hygienåtgärder:
Tvätta händer vid raster och efter arbetet.
Undvik kontakt med huden och ögonen.
Ät inte, drick inte eller rök inte under hanteringen.
Anordning för sköljning av ögonen hålles i beredskap.

Systematiskt arbetsmiljöarbete
- en processbild

Hanterings- och skyddsinstruktioner

Ska vara skriftliga om det inte handlar om en enkel hanteringen där riskerna lätt kan överblickas.

Information

- Förteckning
- Säkerhetsdatablad
- Resultat av riskbedömningen
- Beslutade åtgärder
- Bedömning av lufthalten
- Hanterings- och skyddsinstruktioner
- HGV och andra relevanta föreskrifter
- Beredskapsplan
- Tillstånd

Särskilda krav

Märkning av behållare innehållande farliga kemiska produkter 19 §

Märkning som då de släpps ut på marknaden, eller med

1. produktens namn,
2. de faropiktogram som ska finnas enligt CLP samt text enligt tabellen på nästa bild och
3. text med information därom när produkten kan
 - ge cancer,
 - ge allergi,
 - skada arvsmassan eller
 - störa reproduktionen

Märkning av behållare på arbetsplatsen

Fysikaliska faror				
Faropiktogram enligt CLP-förordningen				
Text till faropiktogrammet	Explosiv	Brandfarlig	Oxiderande	Gas under tryck
Hälsosfaror				
Faropiktogram enligt CLP-förordningen				
Text till faropiktogrammet	Giftig	Frätande	Hälsosfarlig	Skadlig

Classification, Labelling, Packaging

CLP - nytt system för märkning

GHS: Globalt Harmoniserat System (FN 2003)

Märkning av behållare på arbetsplatsen

- Efter 1 juni 2019 måste alla burkar som har gammal märkning märkas om.
- Man får märka om själv om man har kunskap.

Undantag!

Efter 1 juni 2019: Burkar som inte används och finns i ett centralförråd behöver först märkas om vid uttag ifrån förrådet.

Tack för att du har lyssnat!

- Läs mer på av.se

The screenshot shows the homepage of Arbetsmiljöverket (The Swedish Work Environment Authority). The header includes the logo and a search bar. Below the header is a navigation menu with categories: Arbetsmiljöarbete och inspektioner, Hälsa och säkerhet, Inomhusmiljö, Produktion, industri och logistik, and Om oss. The main content area features a grid of 12 tiles, each with an image and a title: 'Föreskrifter - regler om arbetsmiljö', 'Anmäl arbetsskada, e-tjänster och blanketter', 'Arbetsmiljölagen', 'Arbeta med arbetsmiljön', 'Snöskottning', 'Temperatur och klimat', 'Livesant seminarium om gränslöst arbete 7 mars', 'Checklistor', 'Skyddsombud och arbetsmiljöombud', and 'Kontakta oss'. A 'NYHETER' (News) section is visible at the bottom with a headline: 'Arbetsmiljöverket inspekterar hotell- och restaurangbranschen'.

This is a partial screenshot of the website, showing the right side of the navigation menu and the beginning of a text block. The navigation menu includes 'Produktion, industri och logistik' and 'Om oss'. The text block starts with 'et' and 'r vår hälsa och säkerhet på jobbet. och ergonomi är några viktiga m som arbetsgivaren måste följa.' Below this, there are two small images: one showing a person working with a tool, and another showing a person talking to a doctor. The text continues with 'a risker som finns inom hälsa och tsgivare ska följa för att förebygga ära föreskrifter - här är de t sätt. a på grund av ohälsosam ehandling på jobbet. De nya ial arbetsmiljö (AFS 2015:4) trädde illämpning av föreskrifterna m organisatoriska och sociala r annan psykisk påfrestring på'.